

Collectiebeleidsplan Museum Singer Laren

Afbakening

Dit collectiebeleidsplan geeft een beknopte beschrijving van de samenstelling en ontwikkeling van de collectie van Singer Laren. Er wordt toegelicht hoe het museum de collectie behoudt en beheert en hoe er met de collectie wordt gewerkt: in presentaties, publieksactiviteiten enzovoorts.

Missie

De Stichting Singer Memorial Foundation werd in 1954 opgericht. Deze particuliere stichting beheert de nalatenschap van het echtpaar William Henry Singer jr. (1868-1943) en Anna Singer-Brugh (1878-1962), bestaand uit een kunstcollectie, museum, theater en hun voormalige woonhuis, villa De Wilde Zwanen te Laren. De stichting treedt voor alle activiteiten naar buiten onder de merknaam Singer Laren.

Als missie geldt: Singer Laren maakt de bezoekers deelgenoot van de inspirerende wereld van kunst en cultuur in het huis van kunstverzamelaars Anna en William Singer, dat op een plek staat waar rond 1900 een betekenisvolle (internationale) kunstenaarskolonie was gevestigd.

De Singers legden de basis van Singer Laren: hun kunstcollectie van de periode 1880 -1950, de monumentale villa, het theater en de beeldentuin. Wij bouwen voort op hun gastvrijheid en het delen van cultuur.

Ons motto is: Kunsten komen samen en worden gevierd bij Singer thuis

Korte geschiedenis van het museum

Singer Laren dankt zijn ontstaan aan een particulier initiatief. Anna Singer-Brugh vatte na de Tweede Wereldoorlog het idee op een museum en concertzaal te stichten ter nagedachtenis aan haar in 1943 overleden man, de schilder William Henry Singer jr. Dit Amerikaanse echtpaar, dat sinds 1902 met onderbrekingen in de internationale kunstenaarskolonie Laren woonde, bracht in de eerste helft van de twintigste eeuw een verzameling bijeen van circa 2000 voorwerpen, met name Franse en Nederlandse kunstwerken, meubels en kunstnijverheidsobjecten. Sinds de opening van het museum in 1956 is de collectie uitgebreid tot zo'n 3400 objecten.¹ De belangrijkste kernwaarde van de collectie is de particuliere herkomst van het geheel. Daarnaast is de collectie van cultuurhistorisch waarde door de verwevenheid met kunstenaarskolonie Laren-Blaricum. Ten slotte biedt de collectie van Singer Laren vandaag de dag een representatief overzicht van de ontwikkeling van de moderne kunst in Nederland.

Singer Laren is een ondernemend museum dat gedragen wordt door particuliere donateurs en sponsors. Voor het onderhoud van het gebouw ontvangt de organisatie steun van de gemeente Laren. Het museum heeft een kleine professionele staf die werkt volgens de normen en waarden van het museumregister en de Nederlandse Museumvereniging. Een groot team van een 70-tal vrijwilligers draagt bij aan de ontvangst van de bezoekers en verricht op vrijwillige basis werkzaamheden binnen de organisatie.

Positionering

Museum Singer Laren is het enige museum in de regio Gooi en Vechtstreek dat zich volledig richt op de beeldende kunsten. Het vertelt het verhaal van de start van het moderne kunst in Nederland en belicht daarmee direct de lokale geschiedenis. Tegelijkertijd is het een verhaal dat wereldwijd mensen heeft geïnspireerd en een aantrekkende werking heeft op bezoekers uit binnen en buitenland.

¹ 1251 tekeningen, aquarellen en pastels, 773 grafische werken, 818 schilderijen, 234 beeldhouwwerken, ca. 250 meubels en kunstnijverheidsobjecten, 14 fotografie en enkele overige objecten en reproducties.

Singer Laren vertelt met aansprekende tentoonstellingen en programma's de verhalen over de ontwikkeling van de moderne kunst in Nederland en in context met de internationale ontwikkelingen, Daarbij zoeken wij de connectie met de museumverzameling en de ontwikkelingen in kunstenaarsdorp Laren omstreeks 1900.

Collectie Singer Laren

In de collectie van Singer Laren ligt de nadruk op beeldende kunst uit de periode 1880-1950. Daarin zijn de volgende kernen aan te wijzen: laat 19de-eeuwse Franse schilders, Larense schilders uit de periode 1880-1930 en Nederlandse impressionisten en modernisten (van Haagse School en Amsterdamse impressionisten tot de Bergense School).

Startverzameling – schenking en legaat Anna Singer

De oorspronkelijke Singer Collectie bevat schilderijen, tekeningen, grafiek en beeldhouwwerken van voornamelijk Nederlandse en Franse schilders en beeldhouwers, meubels en kunstnijverheidsobjecten, waaronder diverse Aziatica, die in de eerste helft van de 20ste eeuw door het echtpaar Singer verzameld werden. Vanaf hun komst in 1902 verwierven de Singers werk van bevriende Larense schilders, onder anderen Arina Hugenholtz, Hein Kever, Tony Offermans, Evert Pieters en Willy Sluiter. De Franse kunst omvat onder andere werk van Jean-François Daubigny, Julien Dupré, de bevriende neo-impressionist Henri Le Sidaner en beeldhouwers als Antoine Bourdelle en Auguste Rodin. Met een zevental beelden van Rodin, waaronder het iconische beeld *De denker*, beheert Singer Laren het grootste ensemble werken van de Franse beeldhouwer in een Nederlands museum.

Joop Siedenburg, eigenaar van de Amsterdamse kunsthandel Frans Buffa & Zonen was hofleverancier van de Singer en tevens vertegenwoordiger van de kunstenaar William Singer. In 1956 schonk Anna Singer het grootste deel van de verzameling die zij en haar echtgenoot hadden opgebouwd aan de Stichting Singer Memorial Foundation. Na 1956 deed Anna Singer nog regelmatig aankopen voor de museumverzameling en in 1962 liet zij de werken na die zij tot dan toe bij zich had gehouden aan het museum.

Verzamelbeleid: collectieversterking

Na de opening van het Singer Museum in 1956 werd deels door verzameld in de traditie van de Singers. Daarnaast richtte men zich ook op nieuwe aandachtsgebieden zoals de Haagse School en het Amsterdamse impressionisme. Ten behoeve van het onderhoud en de uitbreiding van de collectie werd in 1961 de Stichting Vrienden van het Singer Museum opgericht. In de jaren '60 en '70 maakte de stichting een reeks belangrijke aankopen mogelijk van Nederlandse schilderkunst van rond de eeuwwisseling, onder andere van George Hendrik Breitner, Floris Verster, Jacob Maris, Willem Witsen, Co Breman en Suze Robertson.

De Stichting Vrienden van het Singer Museum is juridisch eigenaar van de museumverzameling en is verantwoordelijk voor het beheer en behoud ervan. Hiervoor wordt jaarlijks budget beschikbaar gesteld.

In 1991 werd de verzamelkoers deels verlegd. Singer Laren formuleerde een nieuw aandachtsgebied voor zowel de collectie als het presentatiebeleid. Gekozen werd voor uitbreiding met de klassiek moderne Nederlandse kunstenaars, bij voorkeur met een relatie tot het Gooi, waarmee een breder, completer en genuanceerder beeld van de kunstproductie in de internationale kunstenaarskolonie Laren gegeven wordt. De Singers hadden eenzijdig behoudend en figuratief verzameld, waardoor werk van vernieuwers als de neo-impressionisten, luministen, kubisten en expressionisten in de collectie ontbrak. Een zeer belangrijke aanvulling aan de collectie betroffen de schenking en legaten van de erven Ferdinand Hart Nibbrig (1967, 1981 en 1985). Dankzij andere schenkingen, legaten en aankopen met steun van de Stichting Vrienden van het Singer Museum, fondsen (o.a. Vereniging Rembrandt, Mondriaan Fonds, Prins Bernhard Cultuurfonds en BankGiro Loterij), is sinds begin jaren '90 werk aan de collectie toegevoegd van onder anderen Chris Beekman, Jacoba van Heemskerck,

Leo Gestel, Herman Kruyder, Herman Kuijt, Bart van der Leck, Ernst Leyden, Otto van Rees, Lodewijk Schelfhout, Gustave De Smet, Jan Sluijters, .

Vanaf 2009 zijn voor de beeldentuin enkele werken van hedendaagse beeldhouwers aangekocht, mede dankzij de Singer Prijs (in 2009 toegekend aan Maria Roosen en in 2013 aan Caspar Berger). Ook de komende jaren richt Singer Laren zich op het verwerven van hedendaagse beeldhouwwerken ter aanvulling aan de nieuwe, door Piet Oudolf ontworpen Singertuin. Zo werd in 2015 de *Boomtafel* (2000) van Famke van Wijk aangekocht en is sinds 2016 Armando's *Torso* (2005) van Armando in bruikleen. Ook bevat de museumverzameling enkele hedendaagse fotowerken die permanent getoond worden in de openbare ruimtes van Singer Laren, onder andere van Gérald van der Kaap (Singer Prijs, 2007), Gert Jan Kocken (*De denker*, 2007), Koos Breukel (uit de serie *Erfgooiers*, 2015) en Erwin Olaf (*Cathedral*, uit de serie *After Rodin*, 2016).

In 2015 ontving Singer Laren een omvangrijke schenking van voormalig kunsthandelaar en Bergense Schoolkenner Renée Smithuis, bestaande uit 80 werken van Bergense School-kunstenaars als Else Berg, Dirk Filarski, Leo Gestel en Charley Toorop, Ploeg-kunstenaars Jan Altink, Johan Dijkstra, Henk Melgers en Jan Wiegers en overige Nederlandse (en Larense) modernisten. Dankzij de schenking Smithuis is niet alleen het Nederlands expressionisme een belangrijke pijler in de museumverzameling geworden, maar kan het museum ook de kunstproductie uit de kunstenaarskolonie Bergen voor het voetlicht brengen.

De kerncollectie 'Nederlandse modernisten' werd in 2018 verder in belangrijke mate uitgebreid door de schenking van de zogenaamde Collectie Nardinc. Deze verzameling, die werd bijeengebracht door Els en Jaap Blokker, omvat ruim 100 werken van Nederlandse modernisten, onder wie Kees van Dongen, Leo Gestel, Dick Ket, Kees Maks, Jan en Charley Toorop en Carel Willink. Rode draad in deze verzameling is Jan Sluijters, met een 40-tal werken.

Dankzij bovengenoemd verzamelbeleid is Singer Laren nu in staat het Nederlands modernisme in de breedte en op hoog niveau te tonen.

Aankoopbeleid

Voor aankopen selecteert Singer Laren het aanbod streng, gericht op het opvullen van hiaten op het gebied van het modernisme (periode 1905-1930), waarbij als belangrijkste argument telt dat een aanwinst ook geëxposeerd zal worden. Enkele hiaten in de collectie worden op dit moment opgevuld met langdurig bruiklenen. Ten aanzien van schenkingen en legaten worden bredere criteria gehanteerd. Voor aanwinsten voor de beeldentuin wordt nadrukkelijk gekeken naar hedendaagse beeldende kunstenaars.

Algemene verzamelcriteria

- Kunstwerken uit de periode 1880-1950, met een voorkeur voor 1905-1930;
- Kunstwerken van kunstenaars die in de omgeving van Laren gewoond en gewerkt hebben of belangrijk zijn voor de (inter)nationale kunsthistorische context;
- Vertegenwoordigers van modernistische kunststromingen die in Laren hebben gewoond en gewerkt. Nog altijd mist Singer Laren representatieve schilderijen van Bart van der Leck, Piet Mondriaan, Herman Kruyder, Frits Van den Berghe en Max Liebermann;
- Vervanging van enkele gezichtsbepalende stukken die nu nog in langdurig bruikleen zijn. In de modernistische kerncollectie bevinden zich nog enkele langdurige bruiklenen, waarvan het zeer wenselijk zou zijn deze in eigendom te verwerven. Daartoe zijn prioriteiten gesteld (Kruidyder; Van der Leck);
- Aanvulling Singertuin met hedendaagse beeldhouwkunst. De komende edities van de Singer Prijs zullen worden uitgereikt aan een kunstenaar van wie een werk voor de Singertuin wordt aangekocht of die de opdracht krijgt een werk speciaal hiervoor te vervaardigen.

Waar het gaat om aankopen kan Singer Laren de collectie niet uitsluitend op eigen financiële kracht aanvullen. Daarvoor is naast steun van de Stichting Vrienden van het Singer Museum ook de steun van particuliere fondsen nodig. Singer Laren is op allerlei manieren actief in het onderhouden van deze relaties. Sinds 2007 is Singer Laren beneficiënt van de BankGiro Loterij. De jaarlijkse ondersteuning van de BankGiro Loterij is in 2015 opnieuw verlengd t/m 31 december 2019.

Beheer en behoud

De collectie van Singer Laren is ondergebracht in verschillende depots binnenshuis. Net als in de tentoonstellingszalen worden de temperatuur en luchtvochtigheid in deze ruimtes constant gehouden.

Sinds 1986 stelt de Stichting Vrienden van het Singer Museum financiële middelen ter beschikking voor het beheer en behoud van de collectie. Van het grootste deel van de kunstwerken en schilderijlijsten is de conditie goed. Voor conserverings- en restauratiebehandelingen van kunstvoorwerpen uit de collectie huurt Singer Laren externe conservatoren en restauratoren in.

Collectiewaardering en afstoting

In deze beleidsperiode zal Singer Laren de museumcollectie opnieuw waarderen. Werken die niet passen in de collectie en niet behoren tot het verzamel- en presentatiebeleid zullen volgens de regels van de LAMO ontzamd worden.

Presentatiebeleid

Singer Laren presenteert en ontsluit de museumcollectie op een aantrekkelijke en vernieuwende wijze. Tentoonstellingen in Singer Laren zijn altijd sterk publieksgericht, inspirerend, van hoge kwaliteit en aantrekkelijk vormgegeven. De Singer Collectie en haar identiteit zijn daarbij een belangrijk uitgangspunt. Singer Laren dient jaarlijks minimaal 120.000 betalende bezoekers te trekken. De grootste personele en financiële inspanning vindt dan ook op het terrein van presentaties plaats.

Vanaf ca. medio 2021 zal permanent een selectie van hoogtepunten uit de Singerverzameling te zien zijn in de nog te bouwen nieuwe museumvleugel van Singer Laren en de dan gerenoveerde tuinzalen. Deze uitbreiding wordt mogelijk gemaakt dankzij de grote schenking van de Collectie Nardinc, die het presentatiebeleid van Singer Laren vanaf medio 2021 blijvend zal verrijken. In de nieuwe expositieruimte van ruim 400 m² zal een caleidoscopisch beeldverhaal getoond worden van het Nederlands modernisme aan de hand van de verzameling van Singer Laren. De prelude hierop vormt de permanente presentatie van het Nederlands impressionisme - de Haagse School, het Amsterdams impressionisme en schilderkunst uit Laren. Singer Laren is daarvoor de geëigende plek, omdat het letterlijk geworteld is in de kunstenaarskolonie Laren-Blaricum, waar talrijke Nederlandse en buitenlandse impressionisten en modernisten gewoond en gewerkt hebben. Vanuit de habitat van de kunstenaarskolonie zal worden uitgezoomd op kunstenaars in binnen- en buitenland. Dankzij het consistente en doelgerichte verzamelbeleid is Singer Laren vanaf 2021 in staat om dit verhaal op hoog niveau en in haar volle breedte te tonen. Alle relevante stromingen als impressionisme, pointillisme, luminisme, kubisme, expressionisme, neorealisme en De Stijl zullen daarbij aan bod komen.

Tentoonstellingen

Naast deze nieuwe semi-permanente collectiepresentatie blijft Singer Laren jaarlijks drie grote wisseltentoonstellingen programmeren (in zaal 1 t/m 6). De grootste financiële en personele inspanning vindt op dat terrein plaats, waarmee tot op heden ook de meeste aandacht van de bezoekers getrokken wordt. De jaarkalender ziet er als volgt uit:

Zomer: mei t/m augustus;

Najaar/Winter: september t/m begin december;

Winter/Voorjaar: half december t/m half april.

Primair richt het museale aandachtsgebied zich, in het verlengde van de collectie, op nationale en internationale beeldende kunst uit de periode 1880-1950. Binnen dat tijdvak zijn specifieke onderwerpen geformuleerd die op natuurlijke wijze verband houden met de collectie en locatie van Singer Laren. Vanuit het karakter van Singer Laren als verzamelaarsmuseum worden er particuliere collecties geprogrammeerd. Deze kunnen de periode 1880-1950 betreffen maar ook een brug slaan naar verzamelingen van hedendaagse kunst. Daarnaast streeft Singer Laren naar uitwisseling van haar collectie met die van verwante, buitenlandse museale verzamelingen.

Kortom, de speerpunten van het presentatiebeleid zijn:

- Nationale en internationale klassiek moderne kunst uit de periode 1880-1950;
- Particuliere collecties;
- Aandacht voor hedendaagse kunst en verzamelaars van nu;
- Inspelen op de actualiteit (van lokaal tot internationaal);
- Samenwerking/uitwisseling met andere - buitenlandse - musea;
- Lokale verbondenheid met kunstenaarskolonie Laren-Blaricum.

Communicatie- en marketingbeleid

Kernwaarden

De organisatie is in alle lagen doordrongen van onze kernwaarden:

Gastvrijheid

Het publiek, inclusief alle supportersgroepen, staat centraal, voelt zich welkom en geniet. Een persoonlijke benadering is leidend.

Historie

De ontstaansgeschiedenis van Singer Laren speelt een centrale rol, vanuit het verleden wordt duiding gegeven aan het heden en de toekomst.

Verrassend

De programmering is verrassend en onderscheidend met kruisbestuiving tussen beeldende- en podiumkunsten.

Het onderliggende principe is kwaliteit. Alle activiteiten/evenementen worden op een hoog niveau uitgevoerd.

Marketing

Doelstellingen 2018 – 2022

1. Er wordt ingezet op een data-gedreven marketing. Dit om gericht met het publiek te kunnen communiceren en nieuw bezoekers aan te trekken.
2. Groei van de naambekendheid en het merk Singer Laren: Singer Laren is meer dan een museum met aantrekkelijke tentoonstellingen; Singer Laren is een bruisende culturele plek waar op het gebied van de beeldende- en podiumkunsten altijd iets te beleven valt en eigentijdse kruisbestuivingen tussen de diverse kunsten plaatsvinden.
3. In 2018 ontvangt Singer Laren naar verwachting ruim 190.000 museum bezoekers (excl. theaterbezoekers, bezoekers van vrij toegankelijke beeldentuin en gasten van evenementen en congressen). Voor Singer Laren een record. De komende beleidsperiode wordt gestreefd de stijging van het aantal bezoekers vast te houden. Om dit te bereiken wordt ingezet op het behoud van de vaste bezoekers en de groei van de doelgroepen: families & kinderen en buitenlandse cultuurtoeristen.

Doelgroepen

De doelgroepen worden als volgt omschreven:

- a. Volwassenen
Bezoekers van tentoonstellingen uit heel Nederland met interesse in kunst en cultuur (museumkaarthouders): hoogopgeleide, cultureel actieve werkende en gepensioneerde mannen en vrouwen, in het bijzonder vaak ambitieuze, actieve vrouwen vanaf 50. Een doelgroep die over het algemeen ervaring heeft met online communicatie.
- b. Families & Kinderen t/m 12 jaar
(zie voor de beschrijving het hoofdstuk Publieksbegeleiding & Educatie)
- c. Singer Laren supporters
- d. De zakelijke markt (locatieverhuur)
- e. Buitenlandse cultuurtoeristen

Communicatie

De communicatie richt zich op dit moment grotendeels op de tentoonstellingen in het museum en de voorstellingen in het theater. Om nieuwe bezoekers te bereiken en aan ons te binden is het nodig dat zij weten waar Singer Laren voor staat en wat het hen te bieden heeft. In de komende periode zal daarom ook worden ingezet op de corporate communicatie waarin (1) de nog te bouwen Nardinc vleugel centraal staat en (2) tot uiting komt dat 'bij Singer thuis de kunsten samen komen' en er op het gebied van de beeldende- en podiumkunsten altijd iets te beleven valt. Er zal meer aandacht

uitgaan naar het neerzetten van een heldere positionering en onderscheidende profilering van Singer Laren: wie zijn we, waar staan we en wat is onze onderscheidende waarde?

Verhalend vertellen en kennis delen

Het vertellen van verhalen en daarmee ook het delen van kennis, staat centraal in de communicatie. Verhalen over het ontstaan van Singer Laren, de kunstenaarskolonie Laren, die kunstenaars die daar woonden en werkten, de huidige tentoonstellingen en nieuwe aanwinsten in de museumcollectie. Meesterverteller Jan Rudolph de Lorm, museumdirecteur, zal onze bezoekers zowel online als tijdens een bezoek op aanstekelijke wijze mooie verhalen vertellen en meenemen in de veelzijdige wereld van Singer Laren. Gestreefd wordt om meer met korte filmpjes te werken. De komst van de Collectie Nardinc en de bouw van de Nardinc vleugel zal worden vastgelegd in een documentaire.

Ook zal regelmatig een blik achter de schermen gegeven worden. Wie zijn de medewerkers bij Singer thuis? Wat is hun rol? Wat zijn de mooie verhalen die zij over Singer Laren te vertellen hebben?

Online communicatie

De komende jaren zal online communicatie een essentieel onderdeel worden van ons marketingbeleid. In het snel veranderende medialandschap is, naast de traditionele media een belangrijke rol weggelegd voor online media. Bij de mediaplanning volstaat één mediumtype niet meer. Er wordt een multimediastrategie ingezet om met zoveel mogelijk communicatie- en marketingmiddelen het merk Singer Laren positief en sterk in de markt te zetten. Singer Laren volgt de ontwikkelingen op digitaal gebied nauwgezet.

De online communicatie richt zich op dit moment op de website van Singer Laren, nieuwsbrieven en de diverse social media kanalen (youtube, facebook, twitter en instagram). Singer laren onderzoekt hoe hier een verbeterslag in kan worden aangebracht zodat de online communicatie meer gestructureerd en kwalitatief kan worden uitgevoerd met als doel de verschillende doelgroepen aan zich te binden.

Tweetaligheid

Sinds eind 2017 biedt Singer Laren alle zaaltteksten in het museum ook in het Engels aan. Er wordt naar gestreefd om de komende tijd alle publieksinformatie in het Engels aan te bieden.

Publieksbegeleiding & educatie

Educatie is een belangrijk speerpunt binnen het beleid van Singer Laren. De afdeling probeert het unieke karakter, waarbij theater, museum en beeldentuin samenkomen, tot uiting te brengen in het educatiebeleid. Publieksbegeleiding en educatie volgen de programmering van museum en theater. De activiteiten en randprogrammering zijn afgestemd op verschillende doelgroepen.

De afgelopen jaren is er veel veranderd. Ook de komende beleidsperiode staat in het teken van vernieuwing. Deze veranderingen hebben invloed op het educatief aanbod en de randprogrammering en worden hieronder toegelicht.

Vernieuwing en verandering in publieksbegeleiding en educatie

Het Singer Atelier

De komst van het Singer Atelier (oktober 2015), een permanente educatieruimte, heeft voor een kwaliteitsimpuls van het educatief aanbod gezorgd. Bezoekers kunnen naast kijken en leren, ook zelf aan de slag. Hierdoor wordt het publiek nog meer betrokken en krijgt een bezoek meer verdieping. Dit levert een enorme bijdrage aan de publieksbeleving. Maandelijks worden er schilderworkshops voor volwassenen aangeboden en is het atelier open voor families en kinderen.

Onderwijsgroepen combineren een bezoek steeds vaker met een workshop in het atelier. Leerlingen doorlopen hierdoor een creatief proces van kunst beschouwen (receptie), kunst betekenis geven (reflectie) en kunst maken (productie). Hierdoor wordt het leerdoel vergroot.

Nieuwbouw theater en beeldentuin

Na de opening van het nieuwe theater en entreegebied in september 2017 en met de realisatie van de nieuwe beeldentuin (zomer 2018) zijn er meer kansen gecreëerd om podiumkunst en beeldende kunst met elkaar een dialoog te laten voeren. Deze kansen zullen de komende jaren vormkrijgen in programma's en activiteiten. Een start is gemaakt met het matineeprogramma op zondag. Op zo'n 15 middagen staat 'Vier de kunsten' centraal en worden er lezingen en voorstellingen geprogrammeerd die als onderwerp de beeldende kunst hebben. Publiek dat hiervoor een kaartje koopt, kan met hetzelfde kaartje het museum bezoeken.

De familievoorstellingen in het theater vinden ook plaats op zondagmiddag. Het Singer Atelier biedt die dag een laagdrempelige creatieve activiteit aan die aansluit bij het thema van de voorstelling. Hiervoor wordt met het theatergezelschap contact gezocht zodat de activiteit nog beter aansluit op dat wat de kinderen in het theater beleven.

De nieuwe, gratis toegankelijke beeldentuin, ontworpen door landschapsarchitect Piet Oudolf, zorgt voor een verbinding tussen kunst en natuur. Bijzonder is dat de kas van Anna Singer weer een plek heeft gekregen. In de zomer vinden veel publieksactiviteiten in de tuin en de kas plaats. Het open kinderatelier, maar ook de schilderworkshops voor volwassenen worden dan in de buitenlucht georganiseerd. De tuin zorgt voor meer levendigheid en zichtbaarheid van educatieve activiteiten.

Collectie Nardinc en uitbreiding museum

Nardinc vleugel het verhaal vertelt over het ontstaan van het Nederlands modernisme. Deze wijziging heeft veel invloed op de publieksbegeleiding en het educatief aanbod. Het biedt enorm veel kansen voor nieuwe (onderwijs)programma's en publieksbegeleiding. Het educatief aanbod dat ontwikkelt wordt bij de tentoonstellingen is altijd tijdelijk, bij een meer vaste presentatie verandert dat. Het educatieprogramma zal hierop worden aangepast. Er wordt nagedacht over duurzame middelen die langer inzetbaar zijn.

Meer interactie met de bezoeker

De afdeling educatie blijft zoeken naar nieuwe vormen van publieksbegeleiding die naast weten en begrijpen, nog meer aanzet tot leren kijken en ervaren. Hierdoor wordt interactie met de bezoeker gestimuleerd. Dit sluit aan bij de hedendaagse omgang met informatie en beeldmateriaal. Bovendien wil het museum leren van de bezoeker en zijn/haar museumervaring. Publieksonderzoek is van

belang om inzicht te krijgen in de wijze waarop bezoekers hun museumbezoek ervaren en waarderen. De kunstwerken moeten beter online toegankelijk worden. Een belangrijke rol is weggelegd voor bewegend beeld. Films dragen bij aan een meer intensieve kijkervaring. Bovendien zijn filmfragmenten ideaal om via sociale media in te zetten en te verspreiden. In de nieuwe vleugel zal ook een filmzaal worden gerealiseerd.

Ook de rondleidingen hebben een meer interactief karakter gekregen. De afgelopen jaren zijn de rondleiders getraind op verschillende methodieken rond publieksbegeleiding. De VTS (Visual Thinking Strategies) methode, maar ook de training voor het Onvergetelijk Singer programma (een programma voor mensen met dementie en hun mantelzorgers) hebben bijgedragen aan de professionalisering van de rondleiders, kwaliteitsverbetering van de rondleidingen en meer interactie met de bezoeker. Singer Laren was betrokken bij het vierjarig onderzoek 'Rondleiden is een vak' (2017), initiatief van de Universiteit van Amsterdam, het Rijksmuseum, het Stedelijk Museum en het Van Gogh. Dit onderzoeksproject heeft competenties gedefinieerd en werkbare methodes ontwikkeld die het evalueren en professionaliseren van museale rondleiders ten goede komen.

Publieksbegeleiding en activiteiten per doelgroep

Volwassenen

Bij de huidige tentoonstellingen bestaat de publieksbegeleiding uit: zaalteksten, tekstborden, een audiotour en diverse speurtochten voor kinderen. Daarnaast worden publieksactiviteiten, zoals lezingen, workshops en rondleidingen georganiseerd. Deze activiteiten zijn gericht op verdieping, maar zetten ook aan tot zelf (leren) kijken en ervaren. Het museum wil hiermee het vaste publiek bedienen, maar ook nieuwe publieksgroepen aantrekken die op een andere, ontspannen en laagdrempelige manier kennismaken met Singer Laren.

Naast de audiotour, rondleidingen op aanvraag, lezingen en schilderworkshops wordt gezocht naar geschikte middelen om het volwassen publiek op een heldere en informatieve manier bij de tentoonstelling te betrekken. Per tentoonstelling wordt een randprogrammering opgezet. Op bijzondere (feest)dagen zoals bijvoorbeeld tijdens Pinksteren, Pasen, maar ook op Singers verjaardag in mei worden extra publieksactiviteiten georganiseerd. Denk aan een gratis rondleiding, masterclass van een kunstenaar, rondleidingen achter de schermen, etc.

In de nieuwe Nardinc Vleugel zal uiteraard informatie voor de bezoeker komen. Naast de bestaande en vertrouwde begeleiding van een audiotour en tekstborden, zal in deze ruimte ook een filmzaal komen. Natuurlijk is er veel mogelijk en met een meer vaste opstelling is het ook interessant om na te denken over het inzetten van nieuwe duurzame middelen (denk bijvoorbeeld aan informatie via je smartphone of een multimediatour). Wat zijn de wensen van het publiek? In 2019 wordt dit verder onderzocht en zal een plan ontwikkeld worden.

Mensen met dementie en hun mantelzorgers: 'Onvergetelijk Singer'

Het Stedelijk Museum Amsterdam en het Van Abbemuseum in Eindhoven hebben in 2013 het Onvergetelijk-programma geïnitieerd, geïnspireerd op Meet Me at MoMA, een programma van het Museum of Modern Art in New York. Er is steeds meer vraag naar activiteiten die mensen met dementie samen met hun partner, familieleden, vrienden of kennissen kunnen ondernemen. Onvergetelijk voorziet in die behoefte. Het programma biedt een veilige en inspirerende omgeving om met lotgenoten in contact te komen. De afgelopen jaren is het programma dankzij een financiële bijdrage van het Gieskes-Strijbis Fonds door het Stedelijk en het Van Abbe in tien andere Nederlandse musea geïmplementeerd. Singer Laren is dankbaar een van de tien te zijn en biedt sinds 2016 het programma 'Onvergetelijk Singer aan'. Deze bijzondere rondleiding is speciaal voor mensen met dementie en hun mantelzorgers ontwikkeld. Tijdens dit programma staat het genieten van kunst centraal. Eigen observaties, verhalen en ervaringen worden gedeeld, waardoor de kunstwerken met elkaar tot leven worden gebracht. De rondleider helpt hierbij door vragen te stellen en creatieve opdrachten uit te voeren. Iedere eerste vrijdag van de maand kunnen deelnemers zich aanmelden. Op verzoek worden er ook rondleidingen voor groepen (verzorgingstehuizen) georganiseerd.

Families en kinderen t/m 12 jaar

Naast een onderwijsprogramma worden er buitenschoolse activiteiten aangeboden voor kinderen die in gezinsverband of met een volwassen begeleider (vaak een (groot)ouder) een bezoek brengen aan Singer Laren. Deze doelgroep is het afgelopen jaar, na de heropening van het nieuwe theater in 2017, toegenomen en stijgt nog. Er zijn gratis speurtochten en kijkwijzers voor kinderen van ca. 4 t/m 18 jaar, maar ook worden er workshops en activiteiten voor deze doelgroep georganiseerd.

Iedere laatste zondag van de maand, de zondagen van de schoolvakanties en op dagen dat er familievoorstellingen in het theater te zien zijn, is er een open kinderatelier. Kinderen kunnen zelf aan de slag met een creatieve activiteit die aansluit op dat wat ze in het museum of theater gezien hebben. De afgelopen jaren is het programma voor kinderen van ca. 4 t/m 7 jaar uitgebreid. Er is een speurtocht voor deze jonge doelgroep, er zijn familievoorstellingen in het theater en er is een kinderboek. Het prentenboek 'Pim in Singer Laren' van illustrator en kinderboekenschrijver Gitte Spee werd gelanceerd tijdens de opening van het nieuwe theater en entreegebied in september 2017.

Pim is een zwerfkat die een spannend avontuur beleeft in Singer Laren. Pim krijgt steeds meer een rol binnen het educatief aanbod voor jonge kinderen. In oktober 2018 werd het atelier omgetoverd tot 'Pims Atelier'. De originele illustraties van Gitte Spee kregen er een plek en kinderen konden deelnemen aan een tekenwedstrijd. De hele maand oktober was het atelier open voor publiek. Jong en oud bracht een bezoek en er werden ruim 225 tekeningen ingezonden. Vooral in de herfstvakantie was het druk. Naast de tentoonstelling was er ook 'Pim, de voorstelling'. Speciaal voor de opening in 2017 werd er muziek gecomponeerd bij het verhaal. De vertelling op muziek was zo'n succes dat er al snel plannen ontstonden om de muzikale voorstelling nogmaals te programmeren. Alle leerlingen van groep 3 uit Laren en Blaricum werden uitgenodigd. Ruim 500 kinderen hebben met Pim de start van de Kinderboekenweek gevierd. Ook was er een familievoorstelling waar 250 mensen van hebben genoten. De wens is er om Pim een grotere rol te geven in zowel het familieprogramma als het onderwijsaanbod. 'Pims Atelier' was de eerste kindertentoonstelling in het atelier. Dit succes vraagt om een vervolg, denk aan een kindertentoonstelling met werk van een beeldend kunstenaar of een presentatie van kinderboekillustraties. Voorwaarde van een kindertentoonstelling is het interactieve karakter. In het atelier kan je naast kijken ook zelf aan de slag.

Jongeren van 13 t/m 18 jaar

Behalve de workshops die voor alle leeftijden worden aangeboden, is er geen specifiek aanbod voor jongeren van 13 t/m 18 jaar die in buitenschools verband het museum bezoeken. Wel is er voor deze doelgroep een gratis kijkwijzer beschikbaar. Jongeren komen voornamelijk via school in het museum. Wat kunnen we doen om jongeren in de leeftijd 13 t/m 18 beter te bereiken?

Onderwijs

Samenwerking en vernieuwing

Kinderen vormen een van de belangrijkste doelgroepen binnen educatie. Het onderwijs is daarbij een belangrijke partner. De afdeling educatie volgt de ontwikkelingen binnen het (cultuur)onderwijs op de voet. De afgelopen jaren is het onderwijsaanbod ververst en zijn projecten herzien of vervangen. Om optimaal tegemoet te komen aan de behoeftes van het onderwijs ligt de focus op samenwerking en vernieuwing. Samenwerking met het onderwijs leidt tot de mooiste en meest leerzame projecten. Vooraf aan het bezoek wordt geïnformeerd naar de wensen en vragen van de school. Welk type onderwijs wordt er gegeven en in welke groep of klas zitten de leerlingen? Voor welk schoolvak of thema's wordt het bezoek georganiseerd? De docent ontvangt daarna een voorbereidende les die op school wordt gegeven. Door een goede voorbereiding weten de leerlingen wat ze gaan zien en doen. Een museumbezoek is dan veel meer dan een uitje.

Vervoer

Uit landelijk onderzoek blijkt dat scholen dikwijls een museum bezoeken binnen een straal van 20 km rondom de school. Bij Singer Laren is dit zeker het geval. De scholen komen met eigen vervoer (auto's met ouders, fietsend of lopend). Een belemmering voor scholen om een museum te bezoeken is het vervoer en de organisatie van het bezoek. De Rijksmuseumbus en de Museumpleinbus zijn succesvolle initiatieven die de drempel verlagen. Veel scholen in de regio 't Gooi kiezen voor een

bezoek aan een Amsterdams museum omdat vervoer bij het bezoek is inbegrepen en het museumprogramma ook vaak nog goedkoper is.

Een regionaal cultuurmenu

Samenwerking is een belangrijke succesfactor tot het verhogen van het museumbezoek bij kinderen en jongeren. Singer Laren blijft initiatieven ontwikkelen om het museum en theater in de regio meer onder de aandacht te brengen en gelooft daarbij in samenwerking met partners van culturele instellingen. Singer Laren neemt een belangrijke positie in binnen het museale educatieve veld in de regio. Er wordt in 2019 - '20 gewerkt aan een meer structurele regionale samenwerking met andere culturele instellingen in Gooi & Vecht. Singer Laren is betrokken bij het programma Cultuureducatie met Kwaliteit en heeft plannen om een cultuurmenu te ontwikkelen in samenwerking met Beeld en Geluid, Vestingmuseum en het Muiderslot. Iedere instelling ontwikkelt een les voor een bepaalde klas die aansluit bij het lesprogramma op school. Gezamenlijk vormen de lessen een doorlopende leerlijn in de schoolcarrière van het kind. Het cultuurmenu sluit aan op het curriculum van het primair onderwijs en voorziet in een doorlopende leerlijn cultuureducatie dankzij de diverse activiteiten en receptieve cultuurontmoetingen. Bij dit nieuw te ontwikkelen cultuurmenu is busvervoer inbegrepen.